

Spikkelspanners

Determinatiedag NEV-sectie ter Haar 19 maart 2016

Maurice Franssen
m.m.v. Gerrit Tuinstra

De spikkelspanners:

Klein (vvl \leq 20 mm)

- *Cleorodes lichenaria* (korstmosspanner)
- *Aethalura punctulata* (berkenspikkelspanner)
- *Parectropis similaria* (witvlekspikkelspanner)
- *Cleora cinctaria* (geringde spikkelspanner)
- *Ectropis crepuscularia* (gewone spikkelspanner)
- *Paradarisa consonaria* (vierkantspikkelspanner)

Middelgroot (20 \leq vvl \leq 25 mm)

- *Alcis repandata* (variabele spikkelspanner)
- *Peribatodes rhomboidaria* (taxusspikkelspanner)
- *Peribatodes secundaria* (geveerde spikkelspanner)
- *Deileptenia ribeata* (satijnen spikkelspanner)
- *Hypomecis punctinalis* (ringspikkelspanner)

Groot (vvl \geq 25 mm)

- *Hypomecis roboraria* (grote spikkelspanner)

Cleorodes lichenaria (korstmosspanner)

grondkleur groenig;
buitengrens middenveld:

- grote 'hakkels'
- wijde bochten

zeldzaam en lokaal:
vooral NH-duinen

Jeroen Voogd

Luc Knijnsberg

Jeroen Voogd

Aethalura punctulata (berkenspikkelspanner)

- Vrij zeldzaam;
duinen en zandgronden
- gebonden aan berk
 - draadvormige antennen

grondkleur lichtgrijs;
3 duidelijke dwarslijnen,
verder weinig tekening

Jeroen Voogd

Parectropis similaria (witvlekspikkelspanner)

Vrij algemeen;
duinen en zandgronden
Draadvormige antennen

Jeroen Voogd

biopix.com

altijd een
grote witte stip
in het
zoomveld

macrolD.ru

Cleora cinctaria (geringde spikkelspanner)

Vroege soort, vliegt al vanaf maart
Vrij zeldzaam, vooral te vinden op
de Veluwe.

Vaak 'bont' gekleurd

Jeroen Voogd

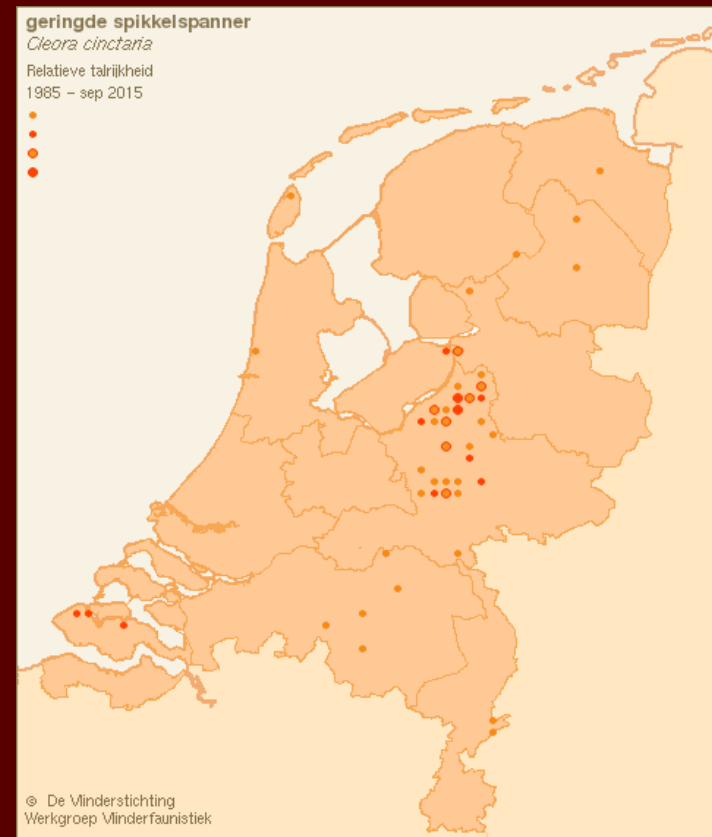
donkere band
bij de basis

lichte ring op 1e
achterlijfssegment

niervormige
middenstip

irishmoths.net

Cleora cinctaria (geringde spikkelspanner)

Variabel beest!

(alle foto's: Jeroen Voogd)

Ectropis crepuscularia (gewone spikkelspanner)

Vroege soort, vliegt al vanaf februari. Overal, gewoon.
Draadvormige antennen.
Vlinders van 2^e generatie zijn veel kleiner dan 1^e !

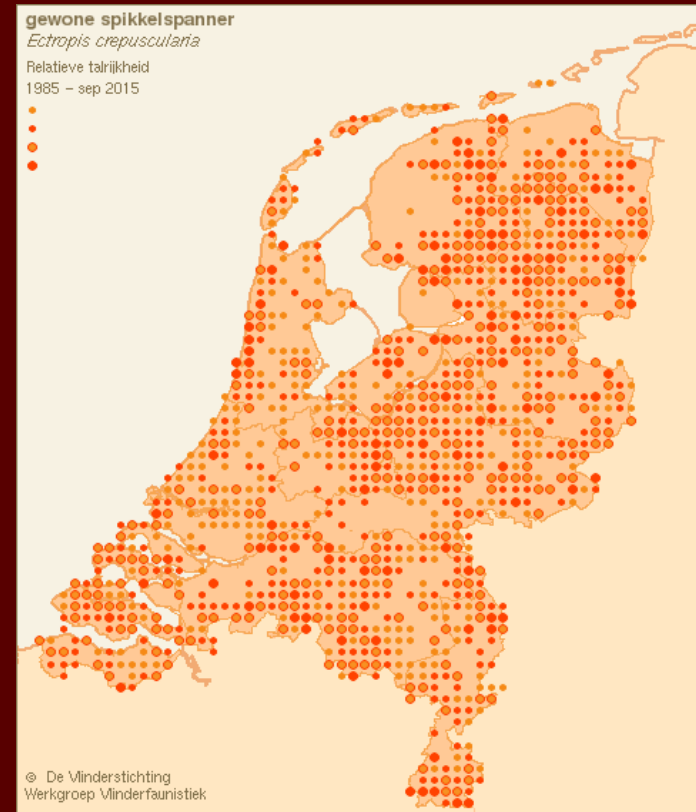

Thijs de Graaf

zwarte w-vormige
vlek

Jeroen Voogd

Paradarisa consonaria (vierkantspikkelspanner)

Vroege soort, vliegt al vanaf april
Vooral op de Veluwe en Utrechtse
Heuvelrug.
Draadvormige antennen.

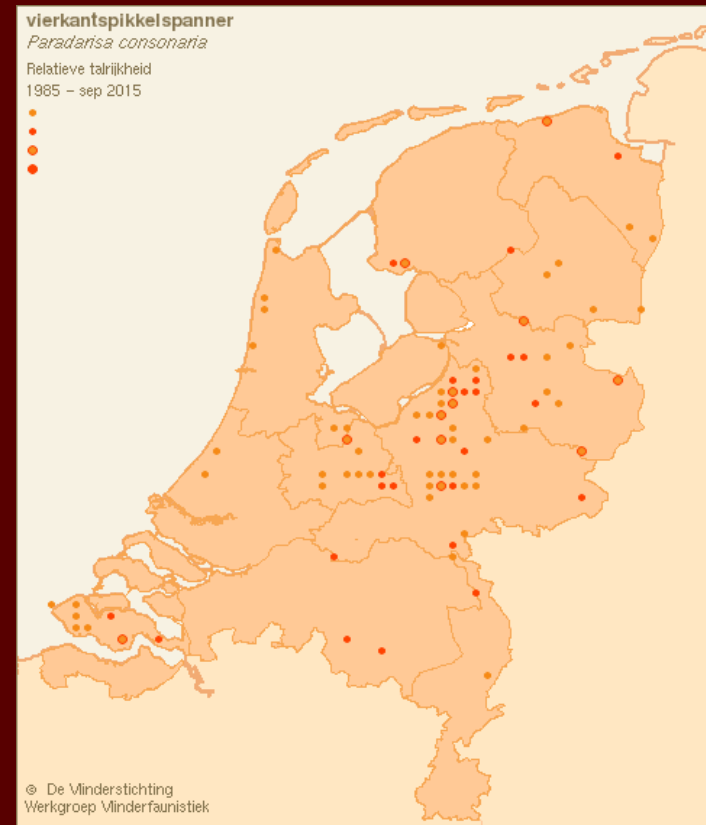
wikipedia

Jeroen Voogd

lichte vlek

zwart blokje

Ectropis crepuscularia (gewone spikkelspanner)

Smal middenveld, eenkleurige vleugels

Er zijn melanistische vormen!

Zwarte "w" aan buitengrens middenveld vaak wel zichtbaar

Jeroen Voogd

Jeroen Voogd

www.pyrgus.de

bugguide.net

Paradarisa consonaria (vierkantspikkelspanner)

Breed middenveld, vaak lichter dan de rest van de vleugel

Zwarte vlek in zoomveld is niet altijd vierkant

Wel altijd lichte vlek daarboven

Er zijn melanistische vormen!

Jeroen Voogd

lepiforum.de

wikipedia

Jeroen Voogd

Alcis repandata (variabele spikkelspanner)

Algemeen, vooral op de
zandgronden.
Zeer variabele vlinder!

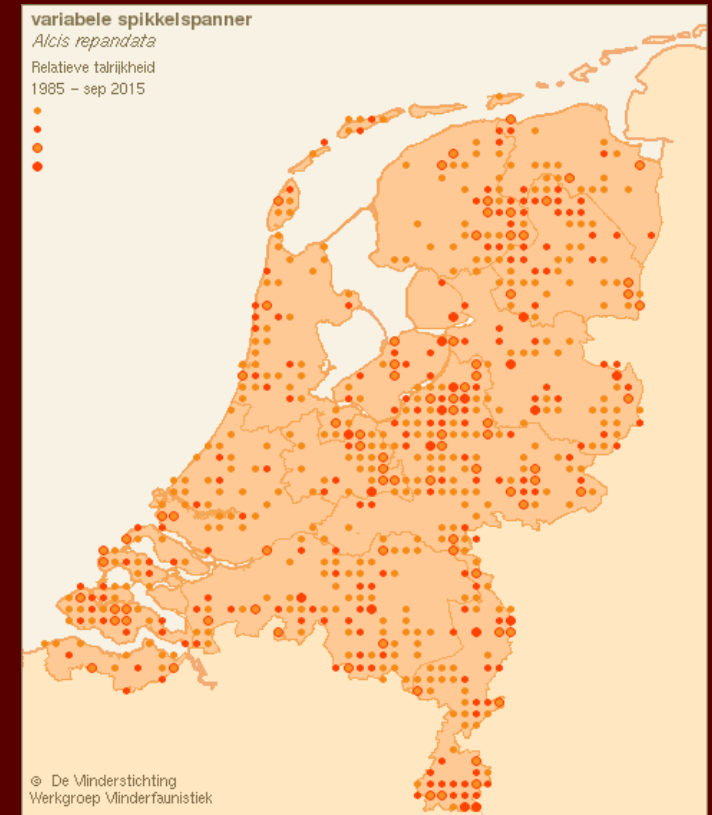

www.lepiforum.de

buitenste begrenzing
middenveld altijd met
wijde bochten

Jeroen Voogd

Alcis repandata (variabele spikkelspanner)

Jeroen Voogd

Jeroen Voogd

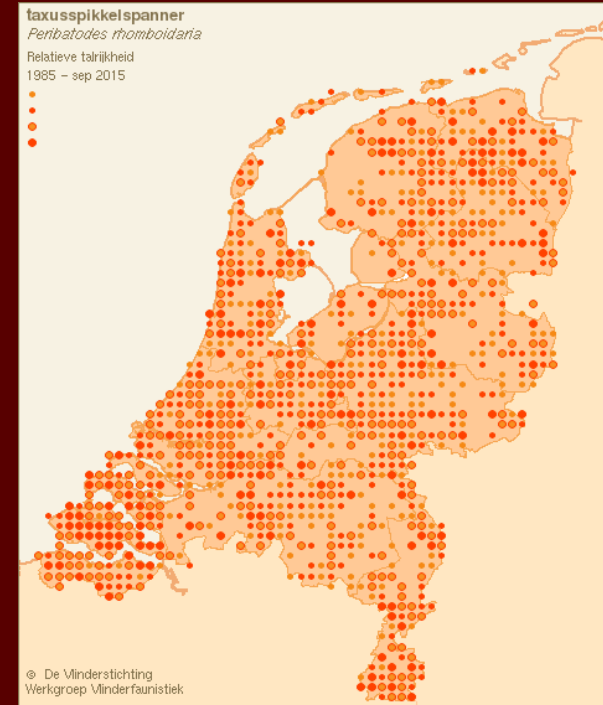
Jeroen Voogd

Peribatodes rhomboidaria (taxusspikkelspanner)

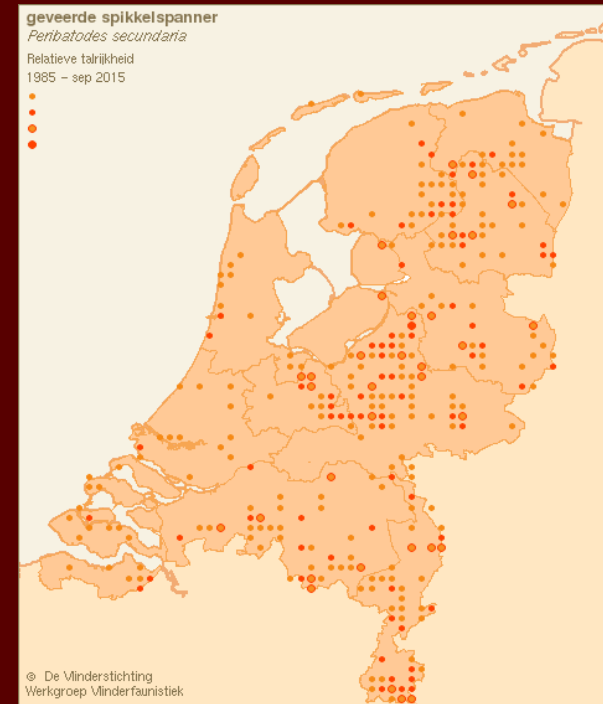
Zeer algemeen
Heel Nederland
Veel in stedelijk gebied

Peribatodes secundaria (geveerde spikkelspanner)

Veel minder algemeen
Droge zandgronden
Natuurgebieden

Peribatodes rhomboidaria (taxusspikkelspanner)

Grote tweede generatie
in de herfst

Peribatodes secundaria (geveerde spikkelspanner)

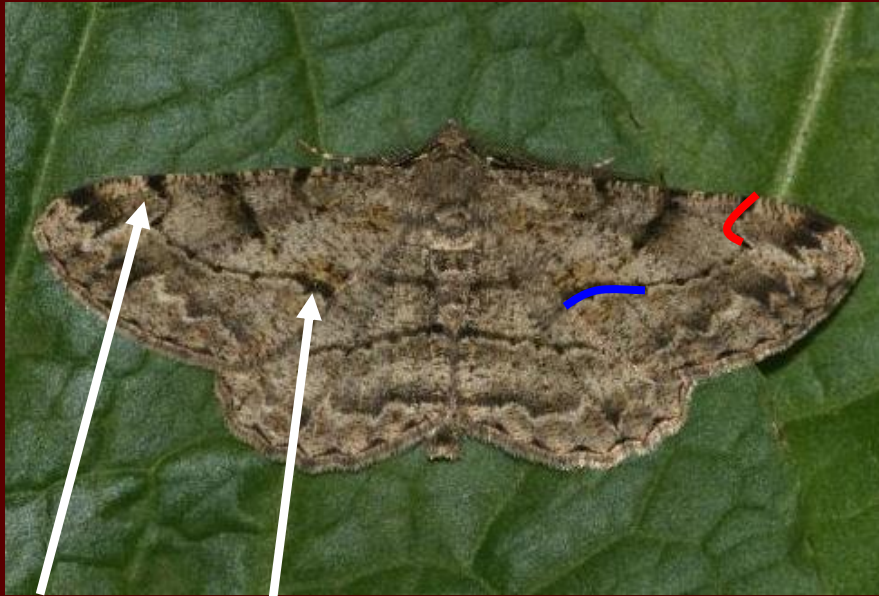
Vliegtijd begint later
Weinig in de herfst

Peribatodes rhomboidaria
(taxusspikkelspanner)

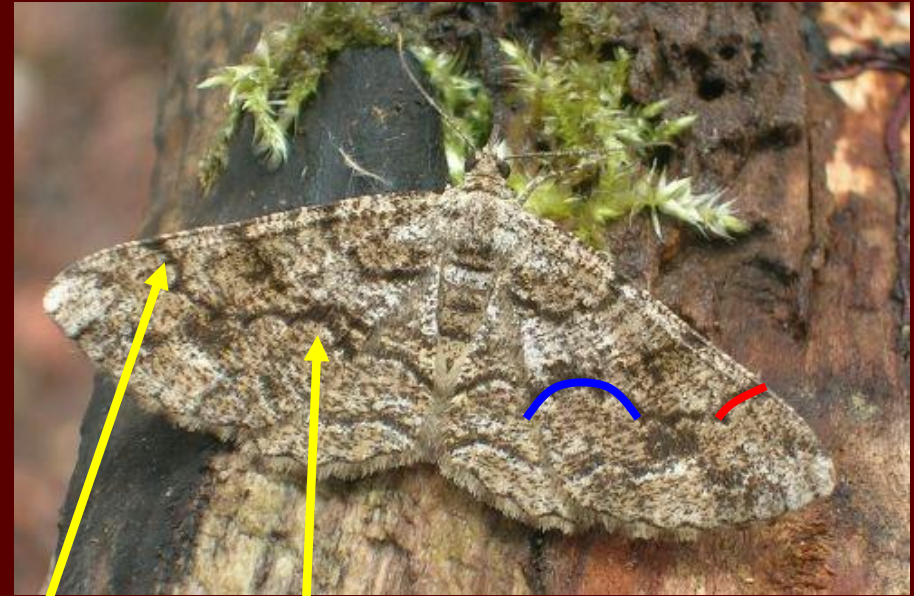
Peribatodes secundaria
(geveerde spikkelspanner)

Let op de buitenste begrenzing van het middenveld!

hakkel

flauwe bocht, eindigt +/-
recht op vleugelrand

min of meer
vloeiend

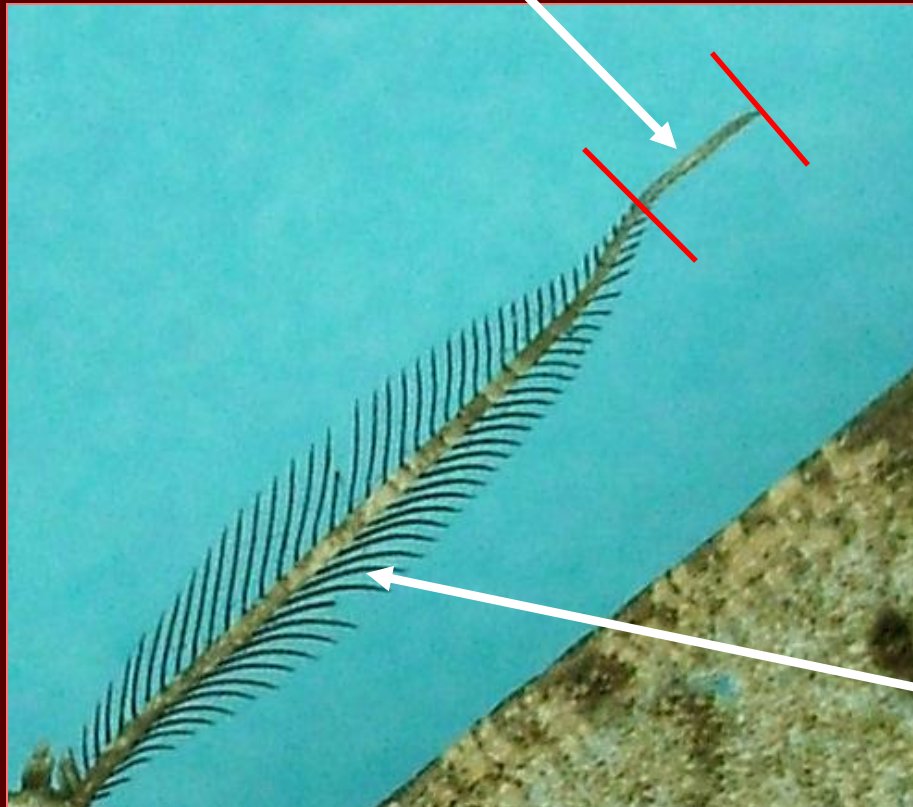
wijde bocht, eindigt
schuin op vleugelrand

Peribatodes rhomboidaria
(taxusspikkelspanner)

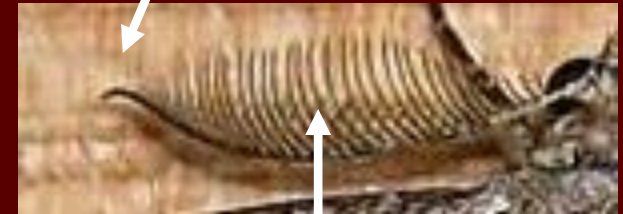
Peribatodes secundaria
(geveerde spikkelspanner)

Bij de mannetjes is er verschil in de antennen:

draadvormig uiteinde lang

draadvormig uiteinde kort

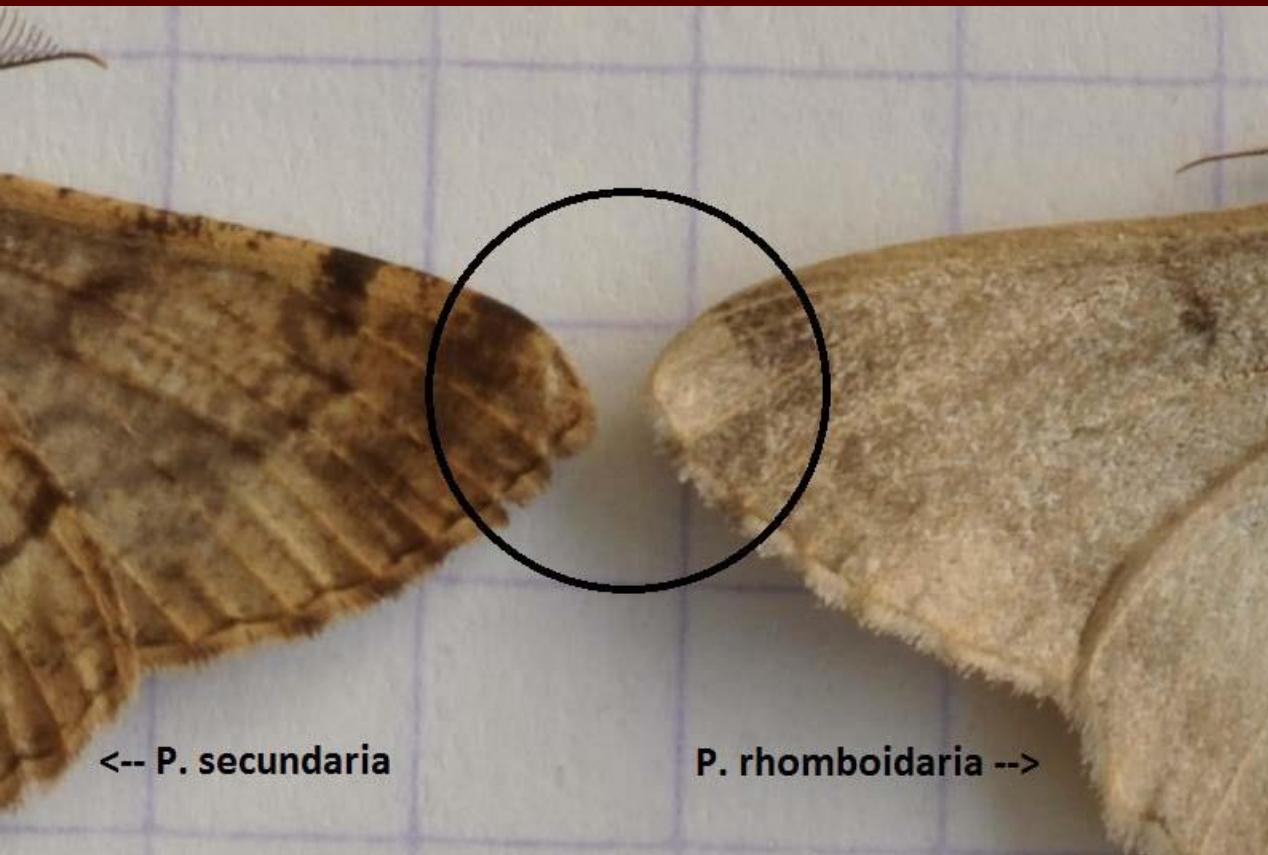

www.lepiforum.de

lange kammetjes ("geveerd")

korte kammetjes

De onderkant van de voorvleugelpunt is ook een zeer goed en constant kenmerk

Peribatodes rhomboidaria
(taxusspikkelspanner)

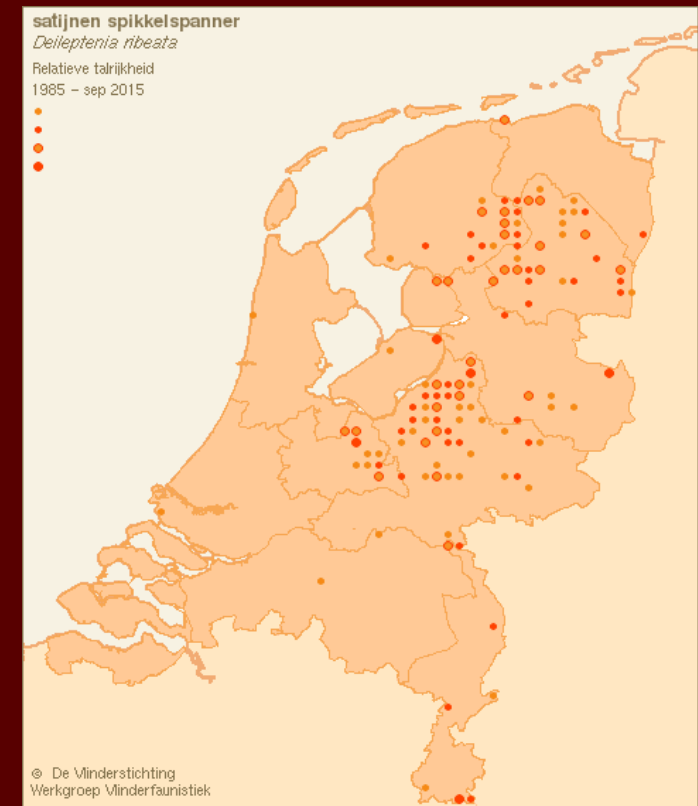
Deileptenia ribeata (satijnen spikkelspanner)

Vrij zeldzaam: Drenthe e.o.,
Veluwe, Utrechtse Heuvelrug.

- grondkleur variabel
- “vettig glanzend”
- afgeronde vleugels
- veel kleine schrapjes op alle vleugels
- ♂ met fors geveerde antennen

Jeroen Voogd

Jeroen Voogd

www.ukmoths.org.uk

www.biolib.cz

Jeroen Voogd

Onderscheid *D. ribeata* en *P. rhomboidaria* (satijnen en taxusspikkelspanner)

Kijk naar de breedte van de
buitenste helft van het middenveld:

ribeata
breed

www.pbase.com

rhomboidaria
smal

wikipedia

Hypomecis punctinalis (ringspikkelspanner)

Zeer algemeen.

- groot, egaal grijs
- ringvormige middenstip op achtervleugels
- let op verdonkerde vormen!

www.ag-burgwald.de

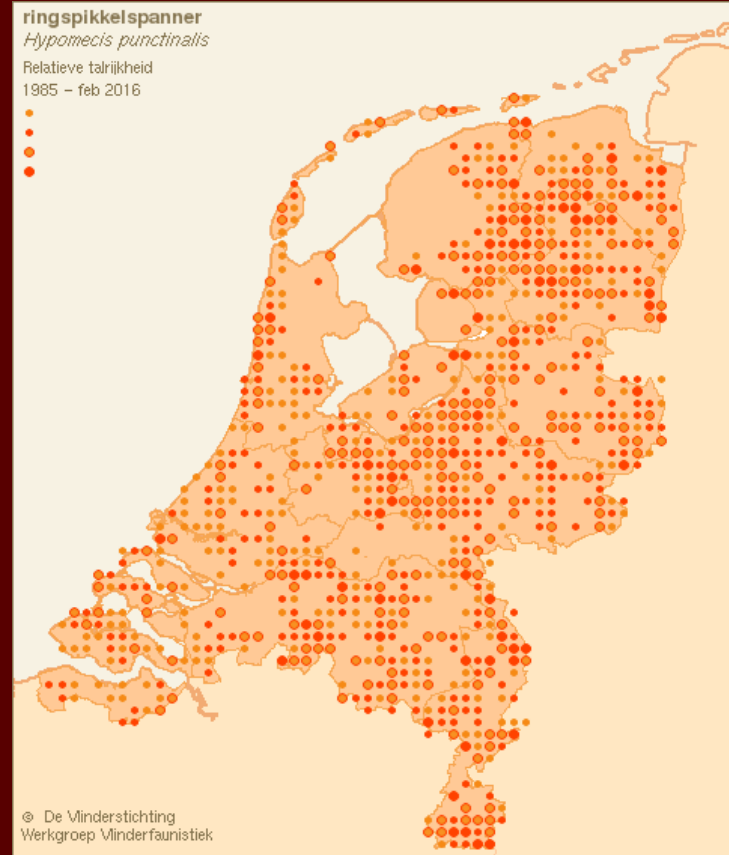
lepiforum.de

ringspikkelspanner

Hypomecis punctinalis

Relatieve talrijkheid

1985 - feb 2016

© De Vinderstichting
Werkgroep Vinderfaunistiek

Jeroen Voogd

onderkant voorvleugelpunt
in grondkleur

Jeroen Voogd

Hypomecis roboraria (grote spikkelspanner)

Vrij algemeen, vooral op zandgrond

- grootste spanner van Europa, egaal grijs
- middenstip op achtervleugels streepvormig
- donkere vierkante vlek onderaan middenveld

Jeroen Voogd

Hypomecis roboraria (grote spikkelspanner)

- let op verdonkerde vormen!
- ♂ met kolossale geveerde antennen
- onderkant voorvleugelpunt geel, contrasterend

www.lepiforum.de

Jeroen Voogd

www.lepiforum.de

grote spikkelspanner
Hypomecis roboraria

taxusspikkelspanner
Peribatodes rhomboidaria

korstmosspanner
Cleorodes lichenaria

gewone spikkelspanner
Ectropis crepuscularia

variabele spikkelspanner
Alcis repandata

geringde spikkelspanner
Cleora cinctaria

vierkantspikkelspanner
Paradarisa consonaria

witylekspikkelspanner
Parectropis similaria

ringspikkelspanner
Hypomecis punctinalis

satijnen spikkelspanner
Deileptenia ribeata

geveerde spikkelspanner
Peribatodes secundaria

berkenspikkelspanner
Aethalura punctulata

